

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „W kierunku odpornego, zrównoważonego i odpowiedzialnego łańcucha dostaw surowców krytycznych w Unii Europejskiej”

(opinia z inicjatywy własnej)

(C/2023/857)

Sprawozdawczyni: **Cinzia DEL RIO**

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	25.1.2023
Podstawa prawna	Art. 52 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Opinia z inicjatywy własnej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	4.9.2023
Data przyjęcia na sesji plenarnej	20.9/2023
Sesja plenarna nr	581
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	156/36/44

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Celem opinii jest wskazanie przede wszystkim rozwiązań społecznych i środowiskowych w celu zaradzenia wpływowi coraz większego wykorzystania surowców krytycznych w łańcuchach wartości państw trzecich, gdyż do tej pory nie zajęto się w wystarczającym stopniu powiązaniem między globalnymi łańcuchami wartości, zmianą klimatu i godną pracą. Co się tyczy europejskiej autonomii strategicznej, inne podstawowe sektory, takie jak opieka zdrowotna, obronność i elektronika, są szczególnie narażone na nieuczciwą konkurencję lub manipulacje ze strony państw trzecich.

1.2. Połączenie pandemii COVID-19, geopolitycznych skutków rosyjskiej inwazji na Ukrainę oraz ponownego napięcia między USA a Chinami w regionie Indo-Pacyfiku doprowadziło do coraz wyraźniejszej polaryzacji stosunków międzynarodowych. W obliczu globalnej konkurencji między Unią Europejską (UE), USA i Chinami obecnym priorytetem rządów oraz UE jest zabezpieczenie dostaw najważniejszych surowców potrzebnych do transformacji cyfrowej i ekologicznej systemu przemysłowego w oparciu o nową geografie zaopatrzenia w metale ziem rzadkich. Przestrzeganie standardów społecznych i środowiskowych w całym łańcuchu wartości pozostaje podstawowym celem polityki UE we wszystkich krajach⁽¹⁾.

1.3. Aby rozwiązać te problemy, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) proponuje zbiór celów i działań na rzecz stworzenia odpornego, zrównoważonego i odpowiedzialnego łańcucha w UE. Dlatego też decyzje strategiczne UE powinny uwzględniać następujące zalecenia:

1.4. Biorąc pod uwagę obecną dynamikę międzynarodową oraz niemożliwe do pominięcia zobowiązania społeczne i środowiskowe, należy uznać, że dobrowolne, niewiążące środki są niewystarczające, aby sprostać tak złożonym wyzwaniom.

1.5. Niezbędne jest zaangażowanie wszystkich podmiotów – publicznych i prywatnych – w zarządzanie pomocą techniczną i finansową w celu wsparcia harmonijnej transformacji, unikanie dalszych dysproporcji strukturalnych między krajami UE, a także gwarantowanie równowagi, inkluzywności i równego dostępu do wsparcia, poczynawszy od środków na rzecz sprawiedliwej transformacji zgodnie z międzynarodowymi wytycznymi⁽²⁾.

⁽¹⁾ *Increasingly strategic raw materials*, blog komisarza Thierry'ego Bretona, Komisja Europejska, 12 czerwca 2022 r.

⁽²⁾ *Guidelines for a just transition towards environmentally sustainable economies and societies for all*, MOP, Komisja Prawa Międzynarodowego, 16 czerwca 2023 r.

1.6. Należy zaangażować Parlament Europejski – nie tylko w charakterze obserwatora – w prace Europejskiej Rady ds. Surowców Krytycznych. Oczekujemy, że Rada będzie zasięgać opinii unijnych partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w sprawie wszystkich wniosków, zapewniając decyzje sprzyjające włączeniu społecznemu i równe warunki działania dla krajów UE.

1.7. W ramach **dywersyfikacji źródeł zaopatrzenia** trzeba uwzględnić cele średnio-długoterminowe, by: a) ograniczyć popyt na surowce krytyczne i ich zużycie oraz inwestować w recykling i ponowne użycie; b) za pomocą regularnego monitorowania zwiększyć wykorzystanie materiałów odnawialnych; c) inwestować w odporne, zrównoważone i odpowiedzialne praktyki górnicze i produkcyjne, również w państwach trzecich, aby poprawić ich standardy społeczne i środowiskowe; d) zwiększyć dostawy od partnerów uważanych za wiarygodnych z punktu widzenia zabezpieczeń zarówno handlowych, jak i społecznych i środowiskowych; e) wynegocjować nowe umowy handlowe – umowy o wolnym handlu (FTA) – oraz dostosować istniejące umowy z optymalnym wykorzystaniem instrumentów skutecznego wdrażania rozdziału dotyczącego handlu i zrównoważonego rozwoju z poszanowaniem międzynarodowych norm pracy i ochrony środowiska, a także w sposób sprzyjający ich przestrzeganiu.

1.8. Należy wezwać współpracodawców UE do osiągnięcia porozumienia dotyczącego dyrektywy w sprawie **należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju**, a także do opracowania **projektów strategicznych** w całym łańcuchu dostaw i podwykonawstwa, również w państwach trzecich; należy przy tym zagwarantować stosowanie Wytucznych Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) dla przedsiębiorstw międzynarodowych, Trójstronnej deklaracji zasad dotyczących przedsiębiorstw międzynarodowych i polityki społecznej (MOP) oraz Wytucznych OECD dotyczących należytej staranności dla odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka, **co umożliwi odpowiedzialne wycofanie się z działalności w tych krajach; przyspieszone** procedury w wypadku projektów strategicznych nie powinny dopuszczać możliwości nieuwzględniania standardów społecznych i środowiskowych; EKES powtarza to, co zostało już podkreślone w poprzednich opiniach – że pomimo faktu, że podstawowy obowiązek zachowania należytej staranności spoczywa na dużych przedsiębiorstwach, to [ten obowiązek] będzie dotyczył pośrednio MMŚP, ponieważ przedsiębiorstwa, które są objęte zakresem dyrektywy, zwiększą swoje wymagania wobec dostawców w odniesieniu do wdrażania przez nich Wytucznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka, ich sprawozdawczości niefinansowej oraz zarządzania łańcuchami dostaw⁽³⁾; w związku z tym „EKES wzywa ponadto państwa członkowskie do udzielenia wsparcia, zwłaszcza MMŚP, w sposób praktyczny, konkretny i skuteczny, w ramach współpracy strukturalnej z zainteresowanymi organizacjami przedstawicielskimi”⁽³⁾;

1.9. Procedury należytej staranności określone zarówno w strategii na rzecz godnej pracy w łańcuchach dostaw przyjętej w tym roku przez MOP⁽⁴⁾, jak i w nowych wytycznych OECD dotyczących należytej staranności w sektorze wydobywczym, powinny stanowić punkty odniesienia dla wdrażania zasad należytej staranności przez przedsiębiorstwa działające w tym sektorze.

1.10. W umowach handlowych trzeba zagwarantować w wiążący sposób przestrzeganie wszystkich norm i standardów międzynarodowych, począwszy od tych dotyczących nielegalnego obrotu zasobami, w tym zastosowanie sankcji **handlowych**.

1.11. Trzeba stosować przepisy OECD w odniesieniu do wcześniej istniejących zapasów metali ciężkich ziem rzadkich lub produktów na ich bazie. Jeśli to możliwe, należy zidentyfikować źródło dostaw i przyjąć na siebie odpowiedzialność za należyłą staranność w całym łańcuchu, zapewniając zgodność z przepisami i nie polegając na osobach trzecich. Należy zbadać możliwość podjęcia działań w przypadku powtarzających się przypadków nieprzestrzegania przepisów przez dostawcę.

1.12. Konieczne jest wspieranie partnerów handlowych w krzewieniu godnej pracy, równości wynagrodzeń i równych szans w pracy, w oparciu o dialog społeczny i rokowania zbiorowe. Trzeba zapewnić **wsparcie dla przedsiębiorstw**, by były w stanie identyfikować zagrożenia specyficzne dla danego sektora⁽⁵⁾ oraz wdrożyć procedury należytej staranności w systemach zarządzania.

1.13. Konieczne jest przyjęcie stosownych procedur, aby przedsiębiorstwa korzystające z zachęt i innych form wsparcia nie przyczyniały się bezpośrednio ani pośrednio do szkód związanych z wykorzystaniem surowców i metali ciężkich ziem rzadkich wydobywanych w nieodpowiedzialny sposób w środowisku zagrożonym naruszeniem praw człowieka i praw środowiskowych oraz w sytuacjach konfliktu.

⁽³⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz zmieniającej dyrektywę (UE) 2019/1937” (Dz.U. C 443 z 22.11.2022, s. 81).

⁽⁴⁾ MOP, *Strategy on decent work in supply chains*, 347. sesja Rady Administracyjnej MOP, marzec 2023 r.

⁽⁵⁾ FP, *Batteries are the battlefield – The next geopolitical contest may be over green technology, and China, for now, is poised to win control of those supply chain*, 25 stycznia 2023 r.

1.14. Należy zadbać o to, by projekty strategiczne były realizowane po ocenie oddziaływania na środowisko, co wymaga przedłużenia obecnie przewidzianego terminu 30 dni, z udziałem partnerów społecznych i społeczności lokalnych w celu ułatwienia konsensusu wszystkich zainteresowanych stron i uniknięcia ryzyka realizacji projektów na obszarach chronionych. Niezbędne jest zagwarantowanie pełnego wykorzystania potencjału takich inicjatyw w zakresie tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy.

1.15. W ramach projektów niezbędne jest wyznaczenie 30-procentowej zawartości surowców wtórnych pochodzących na przykład ze składowisk, z odzysku odpadów lub z zakładów recyklingu. Równie ważna będzie ocena wyników osiągniętych w przeszłości przez zainteresowane przedsiębiorstwa, przy zapewnieniu przejrzystego i demokratycznego procesu wyboru z udziałem wszystkich instytucji i zainteresowanych stron UE w procesie decyzyjnym, a nie tylko niedawno ustanowionej przez Komisję Rady ds. Kontroli Regulacyjnej.

1.16. Niezbędne jest nawiązanie współpracy między różnymi podmiotami w łańcuchu produkcji, która będzie wspomagać zawieranie kompleksowych umów między partnerami społecznymi. Według Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) ⁽⁶⁾ należy również wspierać wszystkie zainteresowane strony oraz przedsiębiorstwa wielonarodowe i krajowe w przedsięwzięciu odpowiednich środków, aby zagwarantować wywiązanie się przez państwo z obowiązku ochrony praw człowieka, a przez przedsiębiorstwa – z obowiązku ich przestrzegania. Należy przy tym wzmocnić instytucje publiczne oraz budowanie zdolności partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego.

1.17. Trzeba wezwać inwestorów i przedsiębiorstwa z branży metali ziem rzadkich do publikowania sprawozdań na temat źródeł zaopatrzenia od dostawców z państw trzecich, z wykorzystaniem dźwigni finansowej i ewentualnych środków ograniczających, aby zniechęcić przedsiębiorstwa do zaopatrywania się w krajach zagrożonych. W kosztach produktu trzeba uwzględnić również koszty opieki społecznej i ochrony środowiska, a także procesów przetwarzania odpadów i recyklingu.

1.18. **Konieczne jest wspieranie cyfryzacji łańcucha produkcji.** Wykorzystanie technologii cyfrowych będzie miało kapitalne znaczenie dla poprawy zarządzania łańcuchem dostaw i wydajności łańcucha produkcji oraz dla wykrycia w odpowiednim czasie problemów za pośrednictwem platform obsługi zamówień, identyfikowalności produktów i monitorowania procesów produkcji.

1.19. Konieczne są inwestycje w **szkolenia, podnoszenie kwalifikacji i innowacje** w celu tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy i zrównoważonych systemów produkcji za pomocą europejskich środków zachęcających i instrumentów finansowych ukierunkowanych na wzmocnienie całego łańcucha produkcji.

2. Uwagi ogólne

2.1. Kontekst

2.1.1. Nowy kontekst geopolityczny wymaga przeprojektowania łańcuchów produkcji zgodnie z nowymi kryteriami, które nie są już związane głównie z samymi kosztami czy też samą dynamiką rynku: 1) niezależność od pojedynczych krajów dominujących, dywersyfikacja źródeł dostaw w celu uniknięcia ryzyka zakłóceń w dostawach; 2) autonomia strategiczna, również ze względów politycznych; 3) bezpieczeństwo; 4) zrównoważenie środowiskowe i zrównoważony rozwój społeczny.

2.1.2. Coraz częstsze wykorzystywanie łańcuchów wartości przyczyniło się do tworzenia miejsc pracy, przekształcając miliony nieformalnych miejsc pracy w formalne. Jak podkreśliła MOP ⁽⁷⁾, na wielu obszarach odnotowano jednak pogorszenie się warunków pracy, stanu zdrowia i bezpieczeństwa, a także rozpowszechnienie się pracy dzieci, pracy przymusowej i form dyskryminacji, a także brak ochrony prawnej. To zjawisko wywarło ponadto znaczący wpływ na środowisko, zwłaszcza w sektorze wydobywczym, w strefach przemysłowych oraz w strefach przetwórstwa eksportowego (EPZ), w których dominującą siłą roboczą są miliony kobiet.

⁽⁶⁾ *Guidelines for a just transition towards environmentally sustainable economies and societies for all*, MOP, Komisja Prawa Międzynarodowego, 16 czerwca 2023 r.

⁽⁷⁾ MOP, *Strategy on decent work in supply chains*, 347. sesja Rady Administracyjnej MOP, marzec 2023 r.

2.1.3. **Ponad 450 mln pracowników, w tym 190 mln kobiet**, uczestniczy w globalnych łańcuchach dostaw⁽⁸⁾. W znacznym stopniu odbił się na nich kryzys związany z COVID-19 – i to nie tylko w sektorze odzieżowym i rolnym, lecz również wydobywczym i motoryzacyjnym⁽⁹⁾. Kobiety, które stanowią dużą część siły roboczej w globalnych łańcuchach dostaw, wykonują głównie niskopłatną pracę niewymagającą wysokich kwalifikacji. Według danych MOP w Europie w samym sektorze wydobywczym i rafineryjnym zatrudnionych jest 3,4 mln pracowników.

2.1.4. Jeśli chodzi o kwestię ochrony środowiska, Bank Światowy wezwał również do podjęcia działań w synergii w oparciu o nową politykę produkcyjną, počawszy od minerałów o strategicznym znaczeniu⁽¹⁰⁾.

2.1.5. Europa jest w dużym stopniu zależna od państw trzecich w zakresie wydobycia i przetwarzania surowców krytycznych. 63 % kobaltu używanego w bateriach wydobywa się w Demokratycznej Republice Konga (DR Konga), 97 % magnezu pochodzi z Chin, a nieomal 100 % metali ziem rzadkich wykorzystywanych na całym świecie jest rafinowanych w Chinach, lecz wydobywanych gdzie indziej, głównie w Mjanmie. Afryka Południowa dostarcza 71 % metali z grupy platynowców (rutenu, rodu, palladu, osmu, irydu i platyny)⁽¹¹⁾, a Turcja zapewnia 98 % europejskich dostaw boranu⁽¹²⁾. W niedawnym badaniu PE⁽¹³⁾ przedstawiono aktualne dane na temat wielkości przywozu surowców krytycznych i podkreślono, że spora część przywożonych do UE surowców niezbędnych dla niektórych europejskich sektorów przemysłu pochodzi z krajów charakteryzujących się niewielką wolnością gospodarczą i niskim poziomem demokracji, które trudno będzie zastąpić w perspektywie krótkoterminowej.

2.1.6. Konkretnym przykładem jest Mjanma/Birma, która od dwóch lat znajduje się pod rządami brutalnej dyktatury wojskowej i jest krajem wydobycia wykorzystywanym przez Chiny. Od 2016 r. w stanie Kaczin na północy kraju, zajmującym powierzchnię porównywalną z Singapurem, powstało ponad 2 700 kopalni metali ciężkich ziem rzadkich. Zgodnie ze sprawozdaniem Global Witness – wskutek przeniesienia tego wysoce toksycznego sektora Mjanma stała się w największym na świecie źródłem minerałów dysprozu i terbu, które należą do najcenniejszych metali ciężkich⁽¹⁴⁾. Ponadto chociaż surowce krytyczne mają bardzo duże znaczenie dla innowacyjnej produkcji, to są też często bardzo toksyczne dla pracowników mających z nimi styczność. Jest tak na przykład w przypadku litu⁽¹⁵⁾. Według Komitetu ds. Oceny Ryzyka w Europejskiej Agencji Chemikaliów trzy sole litowe (węglan, wodorotlenek i chlorek litu) powinny zostać zaklasyfikowane jako „znane substancje szkodliwe dla zdrowia reprodukcyjnego ludzi”, ponieważ mogą powodować niepłodność i poronienia⁽¹⁶⁾. Niektórzy producenci sprzeciwiają się tej klasyfikacji, twierdząc, że dowody naukowe są zbyt słabe, aby uzasadnić tak rygorystyczną ocenę, która miałaby znaczny wpływ na europejskie cele przemysłowe dotyczące pojazdów elektrycznych, baterii i surowców krytycznych⁽¹⁷⁾.

2.1.7. EKES podkreśla, że istotne jest ukierunkowanie celów nowej europejskiej strategii na rzecz wykorzystania kluczowych dla przemysłu europejskiego surowców, również rzadkich i często toksycznych, na inwestycje w innowacyjne i zrównoważone metody wydobycia, w recykling i ponowne wykorzystanie rzadkich materiałów, a także w zastępowanie ich materiałami nietoksycznymi. Trzeba przy tym odejść od zaopatrywania się w krajach, w których standardy społeczne i środowiskowe są zagrożone. Kwestią priorytetową jest zarazem ochrona – zgodnie z normami międzynarodowymi –

⁽⁸⁾ MOP, *Integrated Strategy on fundamental Principles and Rights at Work, 2017–2023*.

⁽⁹⁾ MOP, „*Technical Meeting on Achieving Decent Work in Global Supply chains*”, Genewa, 25–28 lutego 2020 r.; Huw Thomas i Mark Anner, *„Dissensus and deadlock in the evolution of labor governance: global supply chains and the International Labour Organization (ILO)”*, Springer.

⁽¹⁰⁾ *Minerals for climate Action: The Mineral Intensity for the clean energy transition*, Climate-Smart Mining Facility, 2020.

⁽¹¹⁾ Amerykański Instytut Geologiczny, *Mineral Commodity Summaries*, styczeń 2023 r.

⁽¹²⁾ *Estimation of the Turkish Boron Exportation to Europe*.

⁽¹³⁾ *Global Value Chains: potential synergies between external trade policy and internal economic initiatives to address the strategic dependencies of the EU*, PE 702.582, marzec 2023 r.

⁽¹⁴⁾ <https://www.globalwitness.org/en/campaigns/natural-resource-governance/myanmars-poisoned-mountains/>, 9 sierpnia 2022 r.

⁽¹⁵⁾ <https://www.euronews.com/2023/03/27/europes-raw-materials-rush-does-not-justify-keeping-workers-in-the-dark-about-lithiums-dan>

⁽¹⁶⁾ <https://www.politico.eu/article/eu-commission-toxic-or-magic-batteries-industry-freaks-out-over-proposal-to-classify-lithium-as-a-toxin/>

⁽¹⁷⁾ <https://www.ft.com/content/c918587e-b7f9-48e7-9389-b9132ec5a14f>

bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników, którzy stykają się z takimi surowcami. EKES wzywa te państwa członkowskie UE, które jeszcze tego nie uczyniły, do ratyfikowania dwóch podstawowych konwencji MOP nr 155 i 187 dotyczących bezpieczeństwa i zdrowia pracowników i gwarantujących prawo do bezpiecznego środowiska pracy⁽¹⁸⁾.

2.1.8. Z wielu dostępnych danych wynika, że niszczenie środowiska, konfiskata gruntów, werbowanie brutalnych bojówek, które w niektórych krajach są powiązane z władzą, a także wzrost popytu na metale ziem rzadkich i zieloną energię sprawiają, że na szczeblu lokalnym różnych społeczności nasilają się nadużycia.

3. Działania UE i zrównoważoność łańcuchów wartości

3.1. W 2020 r. Komisja Europejska uruchomiła **europejski sojusz na rzecz surowców** w celu dostosowania przepisów i zbudowania bardziej odpornych ekosystemów przemysłowych UE.

3.2. W dniu 1 lutego 2023 r. UE zainicjowała **plan przemysłowy Zielonego Ładu**, obejmujący dwa instrumenty: akt w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie oraz europejski akt w sprawie surowców krytycznych.

3.3. W strategii europejskiej⁽¹⁹⁾ wytyczono długofalowe cele, by zagwarantować większą autonomię europejską na szczeblu globalnym. Niemniej trzeba dążyć jednocześnie do nowej strategii wobec państw trzecich będących dostawcami, łącząc ściśle interesy gospodarcze i handlowe UE z przestrzeganiem zobowiązań w zakresie praw socjalnych i pracowniczych przewidzianych w prawie unijnym, międzynarodowym i krajowym, układach zbiorowych oraz międzynarodowych przepisach dotyczących ochrony środowiska. Ukierunkowane badanie dotyczy metodyki społecznej oceny cyklu życia, która jest narzędziem odpowiedzialnego pozyskiwania surowców w Europie⁽²⁰⁾.

3.4. Według doniesień Associated Press (AP) metale ziem rzadkich nie zostały uwzględnione w rozporządzeniu UE⁽²¹⁾ w sprawie minerałów wydobywanych na obszarach dotkniętych konfliktami. Rozporządzenie ma na celu zapobieganie dostawom minerałów z regionów, w których zyski finansują konflikty zbrojne, lub ich ograniczenie, lecz dotyczy jedynie ograniczonej liczby minerałów: cyny, tantalu i wolframu oraz złota pochodzących z DR Kongo, krajów sąsiadujących lub innych obszarów wysokiego ryzyka. W oświadczeniu KE zwrócono uwagę na niedociągnięcia w nadzorze nad łańcuchem dostaw rozciągającym się do Europy, stwierdzając, że „jeszcze nie wiadomo, jak” będzie się przejawiać chiński nacisk na uregulowanie kwestii metali ziem rzadkich⁽²²⁾.

3.5. Partnerstwo na rzecz bezpieczeństwa surowców mineralnych z 2019 r. zostało początkowo zawarte między Stanami Zjednoczonymi, Kanadą i Australią, a następnie dołączyły do nich Finlandia, Francja, Niemcy, Japonia, Korea, Szwecja, Wielka Brytania i Komisja Europejska. Jego celem jest promowanie odpowiedzialnej produkcji i bezpiecznych dostaw minerałów o zasadniczym znaczeniu dla gospodarki światowej i bezpieczeństwa krajowego. Jest to strategia będąca odpowiedzią na rosnące obawy o zależność od przywozu minerałów krytycznych niezbędnych do wytwarzania produktów zaawansowanych technologicznie⁽²³⁾.

⁽¹⁸⁾ Konwencja dotycząca bezpieczeństwa, zdrowia pracowników i środowiska pracy z 1981 r. (nr 155), Ramy propagowania Konwencji dotyczącej bezpieczeństwa, zdrowia pracowników i środowiska pracy nr 187 z 2006 r. (nr 187).

⁽¹⁹⁾ Wniosek – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające ramy na potrzeby zapewnienia bezpiecznych i zrównoważonych dostaw surowców krytycznych oraz zmieniające rozporządzenia (UE) nr 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1724 i (UE) 2019/1020 (COM/2023/160 final). W rozporządzeniu określono jasne poziomy referencyjne odnośnie do zdolności krajowych w ramach strategicznego łańcucha dostaw surowców oraz odnośnie do dywersyfikacji dostaw do UE do 2030 r.: w przypadku wydobywania zdolności UE powinny zaspokajać co najmniej 10 % rocznego zużycia w UE, w przypadku przetwarzania – co najmniej 40 % rocznego zużycia w UE, w przypadku recyklingu – co najmniej 15 % rocznego zużycia w UE, a z jednego państwa trzeciego nie powinno pochodzić więcej niż 65 % rocznego zużycia każdego ze strategicznych surowców w Unii na dowolnym etapie przetwarzania.

⁽²⁰⁾ <https://doi.org/10.1007/s11367-019-01678-8>

⁽²¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/821 z dnia 17 maja 2017 r. ustanawiające obowiązki w zakresie należytej staranności w łańcuchu dostaw unijnych importerów cyny, tantalu i wolframu, ich rud oraz złota pochodzących z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka (Dz.U. L 130 z 19.5.2017, s. 1).

⁽²²⁾ <https://apnews.com/article/technology-forests-myanmar-75df22e8d7431a6757ea4a426fbd94c>

⁽²³⁾ <https://www.state.gov/minerals-security-partnership/>, 14 giugno 2022.

3.6. Komitet popiera cele **zainicjowanego przez UE w 2020 r. europejskiego sojuszu na rzecz surowców** i przypomina, że już w opinii „Zrównoważone łańcuchy dostaw oraz godna praca w handlu międzynarodowym”⁽²⁴⁾ podkreślił działania niezbędne do tego, by w polityce handlowej i zarządzaniu przedsiębiorstwami nie spychano na dalszy plan celów w zakresie poszanowania praw człowieka i tworzenia godnych miejsc pracy. Trzeba przy tym zacząć od należytej staranności (której dotyczy projekt dyrektywy UE), która musi zostać wzmocniona w całym łańcuchu wartości, co przewidują częściowo ustawodawstwo Francji i Niemiec⁽²⁵⁾.

3.7. Przyjęcie strategii politycznych i programów na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym, z udziałem partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego już na etapie ich opracowywania, mogłoby wnieść pozytywny wkład w zamknięcie obiegu, stworzyć nowe rynki recyklingu rzadkich surowców oraz otworzyć olbrzymie możliwości zatrudnienia związanego z gospodarką o obiegu zamkniętym w zakresie surowców wtórnych i recyklingu. Niektóre badania wskazują, że w tym sektorze możliwe jest stworzenie 700 tys. nowych miejsc pracy do 2030 r.⁽²⁶⁾ W tym celu potrzebne są jednak większe zachęty i zaangażowanie na szczeblu europejskim i krajowym⁽²⁷⁾.

3.8. EKES zwraca się również o monitorowanie rzeczywistego wdrażania dyrektywy w sprawie sprawozdawczości niefinansowej i o dążenie do tego, by instrumenty ochrony praw człowieka i praw pracowniczych przestały być tylko dobrowolne, w „synergii z międzynarodowymi działaniami w zakresie handlu i inwestycji.”⁽²⁸⁾

3.9. Komitet zauważa, że – pomimo dużego zaangażowania KE – kraje europejskie są bardzo opóźnione i podzielone, jeśli chodzi o przyjęcie wspólnej strategii na rzecz ograniczenia problemów wynikających z zaopatrzenia w surowce, do tej pory zlecanego w zakresie wydobycia i rafinacji krajom cechującym się dużym brakiem odpowiedzialności pod względem społecznym i środowiskowym.

3.10. Badanie PE⁽²⁹⁾ dotyczące łańcuchów wartości i synergii z polityką handlową stanowi podstawę niedawno przyjętej rezolucji⁽³⁰⁾, która zmierza we właściwym kierunku. Wzywa się w niej kraje europejskie do opracowania nowej polityki przemysłowej, aby w sposób strukturalny i spójny zająć się strategiczną autonomią UE w kluczowych sektorach bez spowalniania realizacji celów transformacji ekologicznej Zielonego Ładu, i gwarantuje się standardy społeczne i pracownicze w całym łańcuchu produkcji.

3.11. Kapitałne znaczenie będzie miało **zawieranie sojuszy z rządami o podobnych poglądach**, tworzenie silnej synergii z rządami demokratycznymi oraz przedsięwzięcie środków opartych na synergii między poszanowaniem podstawowych praw pracowniczych a ochroną środowiska. Wiele rządów przeznaczyło obecnie znaczne środki finansowe na sprostanie tym wyzwaniom: USA za pomocą **ustawy o obniżeniu inflacji**, Indie za pomocą szeregu zachęt w sektorze baterii i fotowoltaiki, a Japonia – za pośrednictwem planu inwestycyjnego opiewającego na ok. 140 mld EUR. Jednym z celów umowy UE–USA w sprawie surowców krytycznych jest to, by metale ziem rzadkich wydobywane lub przetwarzane w UE były również uznawane za wyprodukowane w USA, na wzór umowy między USA a Japonią⁽³¹⁾.

⁽²⁴⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zrównoważone łańcuchy dostaw oraz godna praca w handlu międzynarodowym” (opinia rozpoznawcza) (Dz.U. C 429 z 11.12.2020, s. 197).

⁽²⁵⁾ Ważne jest odniesienie do francuskich przepisów dotyczących należytej staranności z 2017 r. oraz do przepisów przyjętych w Niemczech w lutym 2023 r.

⁽²⁶⁾ Europejska platforma zainteresowanych stron gospodarki o obiegu zamkniętym, *Impacts of circular economy policies on the labour market*, 2018.

⁽²⁷⁾ *Securing sustainable raw materials supply in Europe. IndustriAll Europe's recommendations for „Critical Raw Materials Resilience”*, Bruksela, 10 czerwca 2021 r., IndustriAll 129/2021.

⁽²⁸⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zrównoważone łańcuchy dostaw oraz godna praca w handlu międzynarodowym” (opinia rozpoznawcza) (Dz.U. C 429 z 11.12.2020, s. 197).

⁽²⁹⁾ *Global Value Chains, Potential synergies between external trade policy and internal economic initiatives to address the strategic dependencies of the EU*, PE 702.583, marzec 2023 r.

⁽³⁰⁾ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 16 lutego 2023 r. w sprawie strategii UE na rzecz zwiększenia konkurencyjności przemysłu oraz pobudzenia handlu i tworzenia miejsc pracy dobrej jakości (2023/2513(RSP)) (Dz.U. C 283 z 11.8.2023, s. 18).

⁽³¹⁾ *Will the scramble for rare earths produce a transatlantic trade accord?*, Cecilia Malmström (PIIE) 6.4.23.

3.12. Komitet uważa, że te umowy dwustronne muszą cieszyć się poparciem w ramach G-7, by wypracować wspólną strategię dotyczącą handlu metalami ziem rzadkich, a duże gospodarki muszą się również zobowiązać do ochrony standardów społecznych i środowiskowych w krajach wydobycia i rafinacji.

Bruksela, dnia 20 września 2023 r.

Oliver RÖPKE
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
